

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Saksbehandler: Klaus Kristiansen
Direkte telefon: 73567124
Dato: 07.08.2023
Saksnummer: 23/719 - 3
Arkivkode: 008
Deres referanse: 22/3305

Hørings svar - Modernisering av regelverket for innkreving

Domstoladministrasjonen viser til Finansdepartementets høringsbrev av 17. april 2023 om modernisering av regelverket for innkreving. Vi har fått forlenget høringsfrist til 18. august 2023.

Domstoladministrasjonens tilnærming til høringen

Domstoladministrasjonen har det overordnede administrative ansvaret for domstolene i Norge. Dette omfatter blant annet ansvar for domstolenes økonomi og IT-systemer, samt utvikling av domstolenes arbeidsmåter og tjenester. Det pågår en omfattende prosess for digital transformasjon og digitalisering av domstolenes kommunikasjonsformer og arbeidsmåter.

I vår gjennomgang av de omfattende høringsnotatene har vi derfor hatt særlig fokus på endringsforslag som kan ha betydning for domstolenes arbeidsoppgaver og arbeidsmengde, og spørsmål som berører vårt eget regelverksarbeid knyttet til digitalisering og utvikling av nye arbeidsmåter. Vi går i liten grad inn på forslag som i hovedsak gjelder Skatteetatens organisering og oppgaver, eller den regeltekniske utformingen av bestemmelser uten direkte betydning for domstolenes arbeidsmåter og løsninger.

Merknader til høringsnotat om ett utleggstrekk og modernisering av tvangsfullbyrdelsesloven

Domstoladministrasjonen støtter hovedtrekkene i forslaget om en ordning med kun ett utleggstrekk overfor den enkelte skyldner. Forslaget innebærer en forenkling og forbedring av systemet for utleggstrekk, og er en mer moderne og tidsmessig løsning enn dagens ordning. Den foreslåtte ordningen er materielt sett bedre og mer effektiv både for debitor, kreditor og namsmennene. Forslaget gir også godt grunnlag for digitalisering og utvikling av nye arbeidsmåter på lengre sikt.

Etter vår oppfatning er det en naturlig konsekvens av forslaget om ett utleggstrekk at en namsmyndighet alene til enhver tid har ansvaret for og administrerer utleggstrekket, herunder behandler endringsanmodninger og klager. Det er naturlig at dette ansvaret legges til den nye

Innkrevingsmyndigheten når utleggstrekket omfatter krav som hører under både namsmenn og Innkrevingsmyndigheten.

Det er etter vår oppfatning også naturlig at Innkrevingsmyndigheten får ansvar for pengebehandlingen ved utleggstrekk. Vi slutter oss til lovprosjektets begrunnelse for dette, og understreker særlig de effektiviseringsmulighetene og potensialet for digitalisering og automatisering et slikt sentralisert ansvar gir.

Vi har ingen merknader til forslagene om ansvarsfordelingen mellom ulike namsmyndigheter, og hvordan forholdet mellom ulike namsmyndigheter reguleres. Vi har heller ingen merknader til de materielle og prosessuelle reglene som foreslås om det enkelte utleggstrekk, prioritet med videre.

Forslag til endringer i klagereglene er behandlet i høringsnotatets punkt 9.8. Enkelte av endringsforslagene der kan få en viss betydning for domstolenes arbeid med sakstypen. Nedenfor kommenterer vi to konkrete forslag som drøftes i dette punktet i høringsnotatet.

Vi er enige i at rettens avgjørelse om et utleggstreks størrelse bør få utvidet rettskraft sammenlignet med dagens regler, slik at avgjørelser av dette spørsmålet blir bindende for alle kreditorer med krav som inngår i utleggstrekket. Dette vil redusere muligheten for separate klager fra flere kreditorer, og vil medføre en ryddigere og mer effektiv saksbehandling for partene, namsmyndighetene og domstolene.

Vi er også enige i forslaget om at ansvarlig namsmyndighet først skal vurdere hvorvidt en klage bør tas til følge, og deretter gi klageren en begrunnet avgjørelse dersom namsmyndigheten ikke finner grunn til å omgjøre sitt vedtak. Klager må deretter ta stilling til hvorvidt klagen skal opprettholdes og oversendes til tingretten. Denne løsningen er så vidt vi forstår i all hovedsak i samsvar med dagens praksis. Ordningen medfører at en del klager kan avklares uten oversendelse til tingretten, noe som er både ressursbesparende og effektivt, og kan medføre at partene sparer sakskostnader. Det bidrar også til at domstolene i større grad vil behandle de rettslig eller faktisk kompliserte eller tvilsomme sakene.

I høringsnotatets kapittel 10 drøftes behovet for regelendringer knyttet til signatur. Spørsmålene om signaturkrav og digitale signaturer har vært et forholdsvis sentralt tema i digitaliseringsarbeidet i domstolene. I det følgende kommenterer vi derfor noen tema i dette kapitlet.

Vi er enige i at kravet om signatur som utgangspunkt bør opprettholdes i tvangsfullbyrdelsesloven, på samme måte som i prosesslovgivningen for øvrig. Signaturen sikrer notoritet for disposisjonene som foretas, og den bevisstgjør aktørene om at vedkommende ved signering faktisk foretar en disposisjon. Det siste elementet er sannsynligvis mest sentralt på digitale plattformer som tilbys publikum eller brukere, hvor selve signeringen markerer at aktøren er ferdig med redigeringen og sender disposisjonen til mottaker.

Vi er imidlertid enige i at kravet om at namsmannen signerer namsprotokollen, bør kunne sløyfes. Begrunnelsen for en selvstendig signeringshandling gjør seg ikke på samme måte gjeldende for namsprotokollen. Både dokumenttypen og hvem som utarbeider dokumentet reduserer etter vår oppfatning behovet for en selvstendig signaturhandling. På lengre sikt legger forslaget til rette for digitalisering og automatisering. Etter vår vurdering er dette et element i prosessen som er godt egnet for (delvis) automatisering, og da bør lovgivningen åpne for en slik utvikling ved at formalkravet om signatur fjernes.

Domstoladministrasjonen er enig i lovprosjektets vurdering av at elektronisk signatur er sentralt og vil bli stadig mer sentralt ved utviklingen av saksbehandlingssystemer og arbeidsmåter i tvangsfullbyrdelsessaker. Dette gjelder på lik linje med det vi ser på andre saksområder i domstolene. Vi understreker viktigheten av at signaturkravene i tvangsfullbyrdelsesloven er de samme som i prosesslovgivningen for øvrig, slik at det ikke blir nødvendig å utvikle ulike løsninger på ulike prosessområder. Med identiske regler unngår man også at ulike rettslige standarder må benyttes i ulike sammenhenger, noe som i seg selv vil føre til rettsuklarhet.

Domstoladministrasjonen har i all hovedsak basert utviklingen av tekniske tjenester på signaturreglene i domstolloven § 197 a, og vi har gode erfaringer med disse reglene. De gir tilstrekkelig hjemmel og grunnregulering av adgangen til elektronisk signatur, samtidig som de ikke er unødig detaljerte og styrende for utformingen av tekniske løsninger og arbeidsmåter. Vår anbefaling er at signaturløsningen i tvangsfullbyrdelsesloven baseres på disse reglene.

Vi er enige i at forskriftshjemmelen i domstolloven § 197a femte ledd gir tilstrekkelig hjemmel for mer detaljert regulering av elektronisk signatur dersom det skulle bli nødvendig. I digitaliseringsarbeidet i domstolene har det inntil nå ikke vært nødvendig å ta i bruk denne hjemmelen. Den grunnleggende reguleringen i §197a har inntil videre vist seg å være tilstrekkelig.

Domstoladministrasjonen støtter lovprosjektets forslag i høringsnotatet kapittel 11 om lovhjemmel for automatisert saksbehandling i tvangsfullbyrdelsessaker, og vi slutter oss til hovedtrekkene i begrunnelsen for forslaget.

Merknader til høringsnotatet om ny innkrevingslov

Domstoladministrasjonen er prinsipielt enig i forslaget om å samle ansvaret for innkreving av det offentliges krav i en innkrevingsmyndighet, med samlet regulering i en innkrevingslov. En slik organisering og regulering legger til rette for effektivisering, bedre tjenester og digitalisering. Vi har ingen merknader til forslaget til organisering av den nye Innkrevingsmyndigheten.

Vi støtter forslaget om å gi en uttømmende regulering av forholdet mellom reglene i innkrevingsloven og tvangsfullbyrdelsesloven. Forslaget vil klargjøre spørsmål som i dag er

tvilsomme, og i tillegg gi en mer pedagogisk og brukervennlig regulering av prosessreglene for innkrevingen.

I forbindelse med domstolenes saksbehandling, oppstår det betalingskrav mot private rettssubjekter i flere sammenhenger. Mest sentralt er krav om betaling av rettsgebyr og egenandeler i enkelte sivile saker hvor partene har krav på fri sakførsel. Statens Innkrevingsentral har i dag enkelte oppgaver knyttet til innkreving av egenandel i benefiserte saker, etter en eldre avtale med Justis- og beredskapsdepartementet. Disse sakene kan bli berørt av den foreslåtte omorganiseringen. I det følgende skisserer vi hvordan disse sakene bør håndteres i framtiden.

Domstolenes regnskaps- og lønnsenhet (DRL) ble etablert i 2020. DRL er organisert som en seksjon i DAs avdeling for økonomi og styring, og lokalisert i Trondheim. Seksjonen har i dag om lag 50 årsverk, og har i hovedsak overtatt ansvaret for alt økonomiarbeid som tidligere ble utført av den enkelte domstol. Seksjonen er inndelt i fagteam for lønn, økonomistyring og salær. DRLs behandling av krav om salær og godtgjørelse og innkreving av rettsgebyr inkluderer både forberedelses-, kontroll- og gjennomføringsoppgaver. Selve avgjørelsesmyndigheten ligger i dag dels i den enkelte domstol, og dels i DRL.

I dag forestår SI innkreving av krav i benefiserte saker i domstolene, i praksis innkreving av egenandel og rettsgebyr i saker hvor det er innvilget fri sakførsel. Denne ordningen framstår som et avvik fra det systemet som ellers gjelder for økonomioppfølgingen i domstolene. Løsningen medfører dessuten unødig dobbeltarbeid og byråkratisering, hvilket er lite effektivt både tids- og ressursmessig. Vi forutsetter at DRL overtar denne oppgaven, på lik linje med det som gjelder for andre økonomioppgaver knyttet til domstolenes virksomhet.

I høringsnotatet punkt 16.3.2 foreslås det endringer i vernetingsreglene for klage over vedtak fra Statens Innkrevingsentral. Klager over SIs vedtak behandles i dag av Helgeland tingrett. Helgeland tingrett har vært sentralt verneting for denne sakstypen i en årrekke, og har utviklet gode rutiner tilpasset sakstypen og brukerne, og har over tid arbeidet systematisk med faglig utvikling og kompetanse på området. Dersom forslaget som er på høring blir vedtatt, vil sakstypen i framtiden bli behandlet på den enkelte klagers verneting. Det vil innebære at saksporteføljen blir fordelt på landets 23 tingretter. I høringsuttalelse 30. juni 2023 tar Helgeland tingrett til orde for at dagens ordning med Helgeland tingrett som sentralisert verneting opprettholdes. Domstoladministrasjonen støtter tingrettens argumentasjon, og vil i tillegg tilføye at dagens ordning er i samsvar med vår målsetting om moderat spesialisering og vår intensjon om å utvikle løsninger på avgrensede saksområder basert på sentraliserte verneting og moderne arbeidsmåter bygget på digitale løsninger og kommunikasjonsformer.

Med hilsen

Robert Envik
seksjonssjef

Klaus Kristiansen
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.